

BOSHLANG'ICH TA'LIMDA INNOVATSION YONDASHUVLAR ASOSIDA RIVOYATLARNI O'QITISH

Kalmirzayeva Roza Begali qizi

Chirchiq davlat pedagogika universiteti

Boshlang'ich ta'lim fakulteti 2-bosqish talabasi

galmirzaev@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich ta'limda yangi innovatsion yondashuvlar asosida rivoyatlarni o'qitishning samaradorli haqida yoritilib boriladi. Maqolada axborot texnologiyalari, interfaol metodlar va integratsiyalashgan darslar orqali bolalarda tanqidiy fikrlashlarini, umumiy qadriyatlarni shakllantirish yo'llari haqida so'z yuritiladi. Ushbu yondashuvlar o'quvchilarning ijodiy qobiliyatini rivojlantirishda va tanqidiy, ijobiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishda xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: Boshlang'ich ta'lim, axborot texnologiyalari, innovatsiya, rivoyat, interfaol usullar, ijodiy fikrlash,

Abstract: The article highlights the effectiveness of teaching stories in primary education based on new innovative approaches. It discusses how information technologies, interactive methods, and integrated lessons can help develop children's critical thinking and instill common values. These approaches serve to enhance student's positive abilities and develop their critical and constructive thinking skills.

Keywords: Primary education, information technology, innovation, legend, interactive methods, creative thinking.

Аннотация: В данной статье освещается эффективность преподавания рассказов в начальном образовании на основе новых инновационных подходов. В статье рассматриваются пути формирования критического мышления и общих ценностей у детей с использованием информационных технологий,

интерактивных методов и интегрированных уроков. Эти подходы способствуют развитию положительных способностей учащихся и формированию навыков критического и конструктивного мышления.

Ключевые слова: Начальное образование, информационные технологии, инновация, легенда, интерактивные методы, креативное мышление.

Innovatsion yondoshuvlar ta'lim tizimining samaradorligiga erishishning asosiy shartidir. Zero, bugungi kun o'quvchilarning ta'limga qiziqishini yanada oshirish, ta'limga to'g'ri yo'naltirish, ta'lim-tarbiyada erishmoqchi bo'lgan yutuqlarini samarali bo'lishini ta'minlaydi.

Hozirgi kunda ta'lim tizimida innovatsion yondashuvlardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim jarayonida o'quvchilarning ijodiy va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish, axloqiy tarbiyani shakllantirish hamda milliy qadriyatlarga hurmat tuyg'usini oshirish dolzarb masalalardan biridir. Xalq og'zaki ijodi namunalari bo'lmish rivoyatlarni bolalarga chuqur ma'noli saboqlar berish, ularni ezgulik, halollik kabi fazilatlarga yo'naltirishda samarali vosita bo'lib xizmat qiladi. Ammo bu qadriyatlarni zamonaviy o'qitish usullari asosida yetkazish o'qituvchidan ijodiy yondashuv, texnologiyalarni qo'llash hamda o'quvchilar ehtiyojiga moslashishni talab etadi. Shunday ekan, rivoyatlarni innovatsion usullarda o'qitish ta'lim jarayonining yanada samarali va qiziqarli bo'lishini ta'minlaydi.

Innovatsiya - bu yangilik demakdir. Biz boshlang'ich sinf o'quvchilariga, albatta, biror yangilikkar yaratib bilim berib borsak, natijasi yaxshi bo'ladi. Pedagogik texnologiyaga asoslangan ta'lim jaronida o'quvchi faoliyatida aniq bekgilanadi. Hozirgi kunda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni ta'lim jarayoniga joriy etishda, ta'lim samaradorkigini oshirish uchun tinimsiz izlanish bugungi kunning vazifasiga aylangan.

Innovatsion yondashuvlar – bu ta'lim jarayonida yangi, ilg'or texnologiyalar, interfaol metodlar va zamonaviy pedagogik usullarni qo'llash orqali o'quvchilarning bilim olish jarayonini samarali tashkil etish va ularni ijodiy fikrlashga yo'naltirishni

nazarda tutuvchi yondashuvdir. Bunday usullar an'anaviy dars uslublaridan farqli ravishda, o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlash va individual ehtiyojlarga moslashishga qaratilgan bo'ladi.

Innovatsion Yondashuvlarning Asosiy Xususiyatlari;

1. Axborot texnologiyalaridan foydalanish: Multimedia vositalari (video, audio, grafikalar) orqali ta'lim materiallarini interaktiv shaklda taqdim etish.
2. Interfaol metodlar: O'quvchilarning fikr almashishi, muammolarni birgalikda hal qilishi va faol muloqot qilishini ta'minlash.
3. Differensiallashgan yondashuv: Har bir o'quvchining qobiliyatlari va ehtiyojlariga mos metodlarni tanlash.
4. Guruhiy va jamoaviy ish: Hamkorlikda ishlash orqali bilim almashish va ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish.
5. Loyihaviy o'qitish: Amaliy topshiriqlar orqali mavzularni chuqur o'zlashtirish.
6. Gamifikatsiya: O'qitish jarayoniga o'yin elementlarini kiritish orqali qiziqishni oshirish[1].

Boshlang'ich ta'lim o'quvchilarning dunyoqarashi shakllanadigan, asosiy axloqiy qadriyatlar va bilimlar egallanadigan muhim davrdir. Ushbu jarayonda xalq og'zaki ijodi — rivoyatlarning o'rni beqiyosdir. Chunki rivoyatlar axloqiy tarbiyadir, voqelikni tushunish hamda hayotiy saboqlarni bolalarga oddiy va esda qolarli shaklda yetkazadi.

innovatsion yondashuvlar zarurati: Zamonaviy ta'lim jarayonida an'anaviy yondashuvlardan tashqari innovatsion usullarga asoslanish muhimdir. Chunki bolalarning e'tibori tez o'zgaradi va ularga taqdim etilayotgan materiallar qiziqarli, interfaol bo'lishi talab etiladi. Shuning uchun maqol va rivoyatlarni o'qitishda quyidagi innovatsion usullar samarali hisoblanadi:

Axborot texnologiyalaridan foydalanish: Multimedia resurslari orqali rivoyatlarni grafikalar, audio hamda video shakllarda taqdim etish o'quvchilarning qiziqishini oshiradi.

Ro'l o'ynash va sahnalashtirish: Rivoyatlar asosida qisqa teatr sahnalari yaratish orqali o'quvchilar axloqiy saboqlarni amaliy shaklda o'zlashtiradi.

Interfaol metodlar: "Bahs-munozara", "Tushuncha xaritasi", "Blits so'rov" kabi usullar orqali maqollarning mazmuni chuqur tahlil qilinadi.

Integratsiyalashgan darslar: Maqol va rivoyatlar boshqa fanlar bilan bog'lanib, qiziqarli mashg'ulot shaklida o'tiladi.

Tarbiyaviy va Didaktik Ahamiyati: Rivoyatlar bolalarda yaxshi va yomonni ajratish, maqsad sari qat'iyat bilan harakat qilish kabi muhim fazilatlarni shakllantiradi. Innovatsion yondashuvlar orqali ularni o'qitish esa faqat bilim berish bilan cheklanmay, ijodiy fikrlash, muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga ham xizmat qiladi.

Shunday qilib, xalq og'zaki ijodi namunalarini zamonaviy texnologiyalar bilan uyg'unlashtirib o'qitish ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish, o'quvchilarda milliy qadriyatlar va axloqiy fazilatlarni shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi[3].

Boshlang'ich ta'limda innovatsion yondashuvlar asosida rivoyatlarni o'qitish quyidagi foydalarni beradi:

1. Tanqidiy va ijodiy fikrlash: Interfaol metodlar orqali o'quvchilar rivoyat mazmunini tahlil qilishga, chuqur mulohaza yuritishga o'rganadilar.
2. Axloqiy tarbiya: Rivoyatlar yordamida bolalarga halollik, mehnatsevarlik, adolat, do'stlik kabi qadriyatlar singdiriladi.
3. Qiziqarli ta'lim: Innovatsion texnologiyalar, multimedia vositalari darslarni jonli va qiziqarli qiladi.
4. Nutq va savodxonlikni rivojlantirish: Rivoyatlarni qayta hikoya qilish, maqollar mazmunini tushuntirish orqali o'quvchilar nutqiy ko'nikmalarini rivojlantiradi.
5. Madaniy merosni anglash: Xalq og'zaki ijodi orqali o'quvchilarda milliy qadriyatlar va an'anaviy tafakkur shakllanadi.

6. Hamkorlik va kommunikatsiya: Guruhlarda ishlash va rolli o'yinlar o'quvchilarning ijtimoiy ko'nikmalarini oshiradi.

7. Innovatsion ko'nikmalar: Raqamli vositalardan foydalanish texnologiyalar bilan ishlash malakasini oshiradi.

Bu yondashuvlar nafaqat ta'lim sifatini oshiradi, balki o'quvchilarda hayotiy ko'nikmalarni ham shakllantiradi[2].

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich ta'limda innovatsion yondashuvlar asosida rivoyatlarni o'qitish o'quvchilarning nafaqat bilim olishi jarayonini qiziqarli va samarali qiladi, balki ularning axloqiy tarbiyasi, tanqidiy va ijodiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shuningdek, bu jaroyan bolalarda o'rganishiga bo'lgan qiziqishini oshiradi, mustaqil fikrlashga va kelajakdagi hayotiy vaziyatlarga tayyorlaydi. Zamonaviy texnologiyalar, interfaol metodlar va sahnalashtirish kabi usullar xalq og'zaki ijodining boy merosini bolalarga qulay va esda qolarli shaklda yetkazish imkonini beradi. Bu yondashuv nafaqat ta'lim sifatini oshirish, balki yosh avlodning milliy qadriyatlar va madaniy an'analarga hurmatini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bois, ta'lim jarayonida innovatsion yondashuvlar va madaniy meros uyg'unligi muhim omillardan biridir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Ahmadjonova, M. Q. (2023). Boshlang'ich ta'limda innovatsion texnologiyalardan foydalanish usullari. //Zamonaviy dunyoda pedagogika va psixologiya: nazariya va amaliyot//, 2(10), 42-45.
2. Urazbayeva, D. (2018). Boshlang'ich sinflarda innovatsion texnologiyalardan foydalanishning samaradorligi. //Pedagogika va psixologiya ilmiy-amaliy jurnali//, 1(3), 25-30.
3. Saidova, M. S. (2021). Boshlang'ich sinflarda innovatsion yondashuvlarni tatbiq etishning tashkiliy-pedagogik asoslari. //Ta'lim va tarbiya//, 4(2), 15-20.

4. D.R.Turg'unpo'latov. Ta'limning raqamli transformatsiyasi: ilm va texnologiya asosida o'qitishning yangi eposi. "Science time" international scientific journal. 3 (1). 90-95-betlar.
5. D.R.Turg'unpo'latov. Globallashuv jarayonida talaba-yoshlarning intellektual imkoniyati: muammo, taklif hamda yechimlar. "Globallashuv jarayonida talaba-yoshlarning intellektual imkoniyati: muammo, taklif hamda echimlar" (Namangan), 2021, 156-158-b.
6. Д.Р.Турғунпўлатов. О.О.Абдуллаева. Ўқув жараёнининг самарадорлигини оширишда интернет тармоқлари орқали коммуникатив таълим дарсларни ташкил этишнинг ўзига хос хусусиятлари. "O'zMU xabarleri" Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy Universiteti ilmiy jurnali. 2022, 1/6/1, 27-29-6.